O radiografie patristică a societății noastre

de Sfântul Grigore Palama

Venerabilul Mitropolit de Nafpaktos și Sfântul Vlasios Hierotheos

Sursa: Revista „Intervenție Ecleziastică” Numărul 338 - septembrie 2024. Articol principal: „Sfântul Grigore Palama”.

Republicat de pe: https://www.parembasis.gr/index.php

În fiecare zi, știrile ne aduc la cunoștință evenimentele negative care au loc în societatea noastră, violență domestică, crime, atât fizice, cât și financiare, violuri, șantaj, presiuni, sinucideri, delincvențe etc., care ne deprimă sufletele.

Și toată lumea se întreabă ce este de vină pentru toate acestea. Se propun diverse modalități complet externe și frivole, cum ar fi oferirea de aspirină unui pacient cu cancer. Astfel de evenimente tragice nu se rezolvă cu prescripții psihologice și morale externe, ci necesită o abordare mai profundă. Problema este omul însuși, care a fost creat cu standarde înalte și atunci când acestea nu sunt îndeplinite, devine insuportabil și vânează literalmente.

M-am gândit să scriu un articol care să prezinte învățătura Bisericii pe această temă, dar apoi mi-am amintit că există o predică a Sfântului Grigorie Palama, Arhiepiscopul Tesalonicului, în secolul al XIV-lea, care a dezvoltat care este cauza problemelor umane și sociale și cum sunt abordate. Este o predică pe care a ținut-o la Tesalonic, în timpul analizei pasajului care se referă la vindecarea femeii cu hemoragie și învierea fiicei lui Iair (Duminica a 7-a din Postul Mare, Luca, 8:41-56). Și această predică este o radiografie spirituală a societății noastre.

Sfântul Grigorie Palama începe prin a spune că ar trebui să-I mulțumim lui Dumnezeu atât pentru darurile care au venit înaintea noastră, întrucât odată cu creația noastră am intrat într-o lume pe care Dumnezeu a creat-o, cât și pentru darurile ulterioare pe care ni le-a dat după nașterea noastră.

Ar trebui să-L lăudăm neîncetat pe Dumnezeu pentru darurile pe care ni le dăruiește.

Apoi subliniază că, din păcate, neglijăm să-L lăudăm pe Dumnezeu pentru toate aceste daruri pe care ni le dă continuu. Și pentru că în ziua în care a ținut această predică a văzut Sfântul Templu plin de creștini, a remarcat, nu pentru a-i mustra, ci pentru a-i trezi la realitate, că în perioada precedentă Biserica fusese goală de creștini, din cauza recoltei. El spune:

„Văd, desigur, acum Biserica plină de oameni, dar îmi amintesc și de timpul trecut. Căci era vremea secerișului (și nu spun asta acum ca să vă mustru, ci ca să vă trezesc) ; era vremea secerișului, iar Biserica lui Dumnezeu ducea o lipsă serioasă de cei care să-I cânte imnuri lui Dumnezeu și rugăciuni ample. Ei dorm cu adevărat toată noaptea, chiar și în duminicile acelei perioade, care de aceea au fost numite așa de Domnul, pentru ca, abținându-ne de la plăcerile noastre și abținându-ne de la lucrările vieții și retrăgându-ne de la toate lucrurile vieții, să ne putem dedica rugăciunilor și laudelor? Și totuși, roadele anuale vin de la noi? Nu de la Dumnezeu?”

Creștinii nu trăiau cum se cuvine în cadrul Bisericii, erau mai interesați de bunurile materiale, de rodirea pământului și nu mergeau la biserică, iar el continuă:

„Când, așadar, va sosi vremea de a ne bucura și de a colecta aceste lucruri, atunci ar trebui să sporim laudele aduse lui. Dar noi, acționând rău și nedrept în orice caz, atunci le micșorăm și le neglijăm și mai mult. Dar de ce spun aceasta acum? Mulți, atât înainte, cât și după recoltă, nici măcar nu se ridică pentru doxologiile obișnuite de duminică, unii dintre cei adunați aici încă dedică mai multă atenție conversațiilor lor unii cu alții decât rugăciunilor și doxologiilor către Dumnezeu, iar cei mai mulți acordă mai multă atenție cumpărăturilor decât cuvintelor ; și cumpărării și vânzării mai degrabă decât Scripturii inspirate, și astfel camera de rugăciune devine un loc de vânzare și casa de rugăciune, adică casa lui Dumnezeu, devine o casă de comerț, iar unii zumzăie în jurul nostru ca niște droni, după cum vedeți, care nici nu se ascultă pe ei înșiși, nici nu-i lasă pe cei ce vor să asculte să plece.”

El observă că creștinii consideră „timpul” pe care l-ar petrece rugându-se lui Dumnezeu ca fiind „pierdut”. Dar observă că oricine dăunează

„evlaviei și cetățeniei creștine” și consideră timpul rugăciunii inutil și îl disprețuiește „și se dedică în întregime lucrărilor trupești, nu crede în Cel care a spus: «Fără Mine nu puteți face nimic» și nici nu știe că Domnul vieții și al morții are putere atât asupra sănătății, cât și asupra bolii și, așa cum este treaba Lui să ne fi creat, tot așa este treaba Lui să fie în viață și să poată acționa și, în general, să existe”.

Apoi, răspunzând argumentelor unora că, fără a veni la Biserică și a se dedica rugăciunii care li se oferă, „nu numai că își împlinesc nevoile zilnice, ci se și îmbogățesc, dobândesc glorie și au sănătate trupească”, el observă că „o minte departe de Dumnezeu devine fie bestială, fie demonică ”, adică atunci când mintea unei persoane este departe de Dumnezeu, atunci devine fie bestială (se comportă ca o fiară), fie demonică (se comportă ca un diavol).

Aceasta este cauza principală a problemelor contemporane, a delincvențelor, a crimelor, a actelor de violență și a altor manifestări antisociale. Aceasta este analiza unui mare Părinte al Bisericii. Oamenii nu merg la biserică, fug de Dumnezeu și atunci fie devin ca diavolul cu mândrie, fie ca animalele cu patimi.

Aș dori să consemnez întregul raționament al Sfântului Grigore Palama, care radiografiază epoca noastră ca un medic excelent. El spune:

„Dacă pentru fiecare lucrare nu-L invocăm pe Dumnezeu și nu avem cooperarea Lui, dăm intrare celui rău ; și o astfel de intrare nu numai că ne face conduita inutilă, ci duce și la un sfârșit teribil ; el se înfurie atât de tare unii împotriva altora din cauza unor probleme și pretexte mărunte, încât unii zac la pământ din cauza intervenției unui cuțit de rudenie, în timp ce alții trăiesc fiind corupți de sângele semenilor lor, fie în minte și suflet, fie chiar în această mână ucigașă. Căci o minte care s-a îndepărtat de Dumnezeu devine fie bestială, fie demonică ; și după ce s-a îndepărtat de legile naturii, dorește lucruri străine și nu găsește satisfacție în lăcomia sa ; se deda dorințelor carnale și nu cunoaște nicio măsură a plăcerii. Cel care se dezonorează prin faptele sale vrea să fie onorat de toți și vrea ca toți să-l lingușească și să fie de acord și să coopereze cu opiniile sale, iar când nu reușește acest lucru (căci cum se poate întâmpla asta?) este cuprins de o furie incontrolabilă. Mânia și impulsul său împotriva semenilor săi seamănă cu cele ale unui șarpe ; iar omul devine un ucigaș și seamănă cu ucigașul Satana.” care a fost creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu.

Și toate aceste rele au o singură cauză, aceea că ne-am îndepărtat mintea de la frica și pomenirea de Dumnezeu și că am dat acces cooperării vrăjmașului cel rău. Dacă, înainte de fiecare lucrare, ne asigurăm sufletul cu imnuri și rugăciuni către Dumnezeu, potrivnicul nu va avea loc în noi. Și odată cu el va fi îndepărtată toată facțiunea din jurul oamenilor răi ; sufletele noastre vor fi împodobite cu cumpătare, sobrietate, dreptate, blândețe și smerenie și, fiind uniți unii cu alții prin dragoste, vom trăi o viață pașnică și netulburată, având printre noi, printr-o convorbire neîncetată cu el, pe Prințul Păcii, Hristos."

În continuarea discursului său, el prezintă modul în care Biserica vindecă acest comportament bestial și demonic al oamenilor.

„De aceea, Biserica lui Dumnezeu, în fiecare dimineață, înainte de orice lucrare, este atrasă la sine de sunetul clopotelor sfinte ; pentru că conversația zilnică cu Dumnezeu prin rugăciune și psalmodie liniștește și transformă toate atacurile și înfrânează poftele carnale și atenuează tendința spre lăcomie și îndepărtează lăcomia și neagă invidia și disciplinează mânia și distruge ranchiunile și, înlăturând amărăciunea și conflictul din cale, oferă toată pacea, prosperitatea și prosperitatea orașelor și caselor, sufletelor și trupurilor și celor care trăiesc în căsătorie și celor care urmează viața monahală și, în general, este sediul și siguranța tuturor lucrurilor bune și prevenirea și răscumpărarea tuturor relelor și greutăților."

Ce se poate adăuga la această învățătură inspirată de Dumnezeu a Sfântului Grigorie Palama? Este o radiografie spirituală a timpului nostru.

Cred, așa cum a subliniat el, că aceste probleme nu sunt doar sociale, psihologice, morale, ci teologice. Omul este o ființă teologică, îl caută pe Dumnezeu și atunci când nu își satisface această dorință, devine fie bestial, fie demonic. De aceea trebuie să trăim eclezial cu rugăciune comună și personală, cu respectarea poruncilor lui Dumnezeu, cu iubire de Dumnezeu și caritate și nu cu iubire de sine.